

Dr. Öğr. Üyesi Ferhat USLU
Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Anayasa Hukuku Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi

BÜTÜN KONULARIYLA
ANAYASA YARGISI
DERSLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Ferhat USLU

Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Anayasa Hukuku Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi

BÜTÜN KONULARIYLA
ANAYASA YARGISI
DERSLERİ

Güncellenmiş ve Yenilenmiş
4. BASKI

FİLİZ KİTABEVİ
İstanbul - 2021

Kasım 2021
Dr. Öğr. Üyesi Ferhat USLU
Bütün Konularıyla Anayasa Yargısı Dersleri
ISBN: 978-975-368-686-0
Dördüncü Baskı: Kasım, 2021
Üçüncü Baskı: Ekim, 2019
İkinci Baskı: Eylül, 2018
Birinci Baskı: Eylül, 2015

BASKI/CİLT

Birlik Fotokopi Baskı Ozalit Gıda
San. Tic. Ltd. Şti.

Matbaacı Sertifika Numarası: 20179

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)

Vefa-Fatih/İSTANBUL

Tel: (212) 527 0 718

(850) 441 0 359

Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com

bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 48596

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

*12 Eylül 1980 Askeri Darbesi'nin Şehid ve
Gazilerinin Aziz Hatırasına...*

DÖRDÜNCÜ BASKIYA ÖNSÖZ

“Bütün Konularıyla Anayasa Yargısı Dersleri” adlı kitabın üçüncü baskısının kısa sürede tükenmesi üzerine yeni baskısının yapılması gerekmiştir. Kitabın dördüncü baskısında, ilk üç baskıdaki yazım ve noktalama hatalarından mümkün oldukça arındırılmaya çalışılmıştır. Ayrıca kitap, yeni tarihli Anayasa Mahkemesi kararları, 21.01.2017 tarih ve 6771 sayılı Kanun’la yapılan Anayasa değişikliği ve 2.07.2018 tarih ve 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (R.G., T., 9 Temmuz 2018, S. 30473, 3. Mükerrer) ile 6216 sayılı Kanun ve başta Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü olmak üzere diğer mevzuatda yapılan değişikliklerle güncellenmiştir. “Bütün Konularıyla Anayasa Yargısı Dersleri” adlı bu kitap hukuk fakültelerinde okutulan Anayasa Hukuku Genel Esaslar, Türk Anayasa Hukuku, Anayasa Hukuku, Anayasa Hukuku I, Anayasa Hukuku II, Anayasa Yargısı, Anayasa Şikâyeti ve Bireysel Başvuru derslerinde yardımcı ders kitabı olarak okutululabileceği gibi, lisansüstü programlardaki ilgili dersler için de yardımcı ders kitabı niteliği taşımaktadır. Kitapta sadece Türkiye Anayasa Mahkemesi’nin yapısı ve görevleri, Anayasa Mahkemesi’nin denetim yolları, şekil denetimi-esastan denetim, bireysel başvuru, siyasi partilerle ilgili denetim ve yüce divan işlevi gibi klasik anayasa yargısı konularının anlatımıyla yetinilmemiştir. Anılan konularla birlikte, anayasa yargısının anlamı ve düşünsel temelleri, anayasacılık düşüncesi, anayasa yargısının meşuluğu, egemenlik kavramı ve bu kavramın dönüşümü, yargısal aktivizm ve Anayasa Mahkemesi’nin yargısal aktivizm örneği kararları da mümkün oldukça derinlikli bir şekilde anlatılmaya çalışılmıştır. Diğer taraftan kitapta yeni tarihli Anayasa Mahkemesi kararlarıyla birlikte mahkemenin içtihatları ve kimi konulardaki içtihat değişiklikleri kapsayıcı şekilde anlatılarak bunların daha kolay anlaşılması hedeflenmiştir. Günümüzde niteliğin artırılmadıkça hukuk fakültesi diplomalarının anlamsız hale gelmesi karşısında sağlam bir teorik bilgi birikimi yanında karşılaşılan sorunlar için pratik çözüm önerileri sunma yeteneğinin geliştirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Kitabın okuyucununun anılan yeteneğini geliştirmesi dileğiyle...

Dr. Öğr. Üyesi Ferhat USLU
Kasım 2021

İÇİNDEKİLER

DÖRDÜNCÜ BASKIYA ÖNSÖZ	IX
İÇİNDEKİLER	XI
KISALTMALAR.....	XIX

BİRİNCİ BÖLÜM ANAYASA YARGISININ DOĞUŞU, GELİŞİMİ VE ANLAMI

GİRİŞ.....	1
I. GENEL OLARAK	13
II. ANAYASA YARGISININ DOĞUŞU	14
A. Anayasa Yargısının Doğuşu: Anayasacılık ve Sınırlı Devlet İdeali	14
1. Düşünsel Arka Plan: Anayasacılık	15
2. Anayasacılığın Araçları	32
a) Erklar Ayrılığı İlkesi	33
b) Federal Yapılanma Biçimi	45
c) İnsan Hakları Düşüncesi.....	48
d) Anayasanın Üstünlüğü İlkesi	53
e) Hukuk Devleti İlkesi.....	60
3. Anayasacılık-Demokrasi Gerilimi ve Uzlaşma	61
III. ANAYASA YARGISININ GELİŞİMİ	68
A. Genel Olarak	68
B. Denetim Modelleri	69
1. Yaygın Denetim-Amerikan Sistemi	70
2. Merkezîleşmiş Denetim-Anayasa Mahkemesi Sistemi	73
3. Karma Sistem-Fransız Sistemi	74
C. Anayasa Mahkemeleri	77
IV. ANAYASA YARGISININ ANLAMI	83

İÇİNDEKİLER

İKİNCİ BÖLÜM TÜRKİYE ANAYASA YARGISI DÜZENİ

I. GENEL OLARAK	93
II. TÜRKİYE ANAYASA MAHKEMESİ	100
A. Anayasa Mahkemesi'nin Oluşumu ve Üyeler	101
1. 6216 Sayılı Kanun Döneminde	101
2. 2949 Sayılı Kanun Döneminde	105
3. 44 Sayılı Kanun Döneminde	107
B. Anayasa Mahkemesi'nin Örgütlenmesi	110
1. Başkanlık	110
2. Genel Sekreterlik	111
3. Genel Kurul	111
4. Bölümler	111
5. Komisyonlar	113
6. Araştırma ve İçtihat Birimi	114
7. Diğer Hizmet Birimleri	114
C. Görev ve Yetkileri	115
1. Anayasa Mahkemesi Başkanı'nın Görev ve Yetkileri	115
2. Anayasa Mahkemesi Başkanvekillerinin Görev ve Yetkileri	117
3. Genel Sekreter'in Görev ve Yetkileri	118
4. Genel Kurul'un Görev ve Yetkileri	118
5. Bölümlerin Görev ve Yetkileri	120
6. Komisyonların Görev ve Yetkileri	120
7. Komisyonlar Raportörlüğü'nün Görev ve Yetkileri	120
8. Araştırma ve İçtihat Birimi'nin Görev ve Yetkileri	121
III. TÜRK NORMLAR DÜZENİNDEKİ NORMLARIN "NORMLAR HİYERARŞİSİ"NDEKİ SIRALANIŞI	122
IV. ANAYASALLIK DENETİMİNE TÂBİ NORM VE KARARLAR	125
A. Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Yargısal Denetimi	126
B. Anayasanın Geçici 15. Maddesindeki Denetim Yasağının İlgası	134
V. ANAYASALLIK DENETİMİNE TÂBİ OLMAYAN NORM VE KARARLAR	136
A. İnkılap Kanunları	136

İÇİNDEKİLER

B. Milletlerarası Andlaşmalar	137
C. Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararları	137
1. Milletvekilliğinin Düşmesine İlişkin Özel Durumlar	139
D. Anayasa Değişikliğine İlişkin Kanunların Esastan Denetim Yasağı	142
E. Olağanüstü Hal ve Sıkıyönetim Kanun Hükmünde Kararnameleri	143
F. Olağanüstü Hallerde ve Savaş Hallerinde Çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri	148
G. Cumhurbaşkanının Tek Başına Yaptığı İşlemler	148
VI. ANAYASALLIK DENETİMİNİN KAPSAMI	150
A. Şekil Bakımından Denetim	150
B. Esas Bakımından Denetim	154
VII. ANAYASALLIK DENETİMİNİN BİÇİMLERİ VE ÖZELLİKLERİ	158
A. Soyut Norm Denetimi-İptal Davası	158
B. Somut Norm Denetimi-Anayasaya Aykırılık İtirazı	161
1. On yıllık Başvuru Yasağı	168
C. Soyut ve Somut Norm Denetiminde Ortak Hükümler	177
D. 1961 Anayasası'nda "Yaygın Denetim" Mi?	178
E. Bireylerin Doğrudan Başvurusu, Bireysel Başvuru ya da Anayasa Şikâyeti	179
1. Bireysel Başvuru ile İlgili Venedik Komisyonu'nun Görüşleri	182
2. Bireysel Başvurunun Konusu Olabilecek Temel Haklar	188
3. Bireysel Başvuruda Bulunabilecek Kişiler	193
4. Bireysel Başvurunun Yapılması	197
5. Bireysel Başvuru Harcı	199
6. Adlî Yardım	200
7. 6 Kasım 2018 Tarihli İçtüzük Değişikliğine Göre Bireysel Başvuru Formu	200
8. Bireysel Başvuru Formu Kılavuzu	214
9. Bireysel Başvuruda Süre	236
10. Adli Tatil Döneminde Bireysel Başvuru ve Eksikliklerin Tamamlanması Süresi	237
11. Bireysel Başvuru Hakkının Açıkça Kötüye Kullanılması	238
12. Bireysel Başvurunun Kapsamı	244
13. Bireysel Başvuru Sonunda Düşme Kararı Verilmesi	246
14. Pilot Karar	251
15. İdari Ret Kararlarına Karşı Yapılacak İtirazlarda İzlenecek Usul	253

İÇİNDEKİLER

16. Bireysel Başvuru ile Birlikte Anayasaya Aykırılık İtirazında Bulunulabilir mi? 254	
17. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'daki Düzenlemeler..... 257	
18. 6 Kasım 2018 Tarihli Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü Değişikliği..... 260	
19. Bireysel Başvuruyla İlgili Diğer Konular 272	
VIII. SİYASİ PARTİLERLE İLGİLİ DENETİM 276	
A. Siyasi Partilerin Mali Denetimi ve Siyasi Partilerle İlgili İhtar İşlemleri..... 277	
B. Siyasi Partilerin Kapatılması 293	
IX. YÜCE DİVAN İŞLEVİ 297	
A. Anayasa Mahkemesi Başkan ve Üyelerinin Yüce Divan Yargılaması 298	
B. Anayasa Mahkemesi Başkan ve Üyeleri Dışındakilerin Yüce Divan Yargılaması .. 300	
X. ANAYASALLIK DENETİMİNİN ETKİ VE SONUÇLARI 303	
A. Anayasaya Uygun Yorum 304	
1. Karşılaştırmalı Hukukta Anayasaya Uygun Yorum 307	
2. Türkiye Anayasa Mahkemesi'nin 9 Nisan 1991 Tarihli Kararı..... 310	
3. Yorumlu Ret Kararlarının Gerekçelerinin Bağlayıcılığı Sorunu..... 317	
4. Hâkimin Kendi Kendini Sınırlandırmasının Aracı Olarak “Anayasaya Uygun Yorum” 323	
XI. ANAYASA YARGISINDA “YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI” 327	
XII. ANAYASA YARGISINDA “YOKLUK KARARI” 327	
XIII. ANAYASA YARGISI VE ANAYASA MAHKEMESİNİN İŞLEVLERİ..... 332	
XIV. ANAYASA MAHKEMESİ'NİN KİMİ KARARLARI İÇİN “ASKIYA ALICI VETO” 333	

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ANAYASA YARGISININ MEŞRULUĞU

GİRİŞ..... 341	
I. ANAYASA YARGISININ MEŞRULUĞU SORUNU 342	
A. Meşruluk..... 342	
B. Anayasa Yargısının Hukuki Meşruluğu 343	
C. Anayasa Yargısının Demokratik Meşruluğu 349	
SONUÇ 377	
KAYNAKÇA..... 378	

İÇİNDEKİLER

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM ANAYASA YARGISININ MEŞRULUĞUNA BİR İTİRAZ OLARAK “EGEMENLİK”

GİRİŞ.....	387
I. EGEMENLİK KAVRAMI	390
II. EGEMENLİK KAVRAMININ ÇAĞDAŞ ANLAMI	396
SONUÇ.....	412
KAYNAKÇA	414

BEŞİNCİ BÖLÜM ANAYASA YARGISININ SINIRLARI

I. GENEL OLARAK	421
A. Genel Olarak	425
B. Anayasa Yargısında Yorum Yöntemleri	434
1. Sözel Yorum	434
2. Sistemik Yorum.....	437
3. Tarihsel Yorum.....	440
4. Amaçsal Yorum	445
5. Anayasaya Uygun Yorum	448
C. Yorum ve Yorum Yöntemleri ile Anayasa Yargısının Sınırları İlişkisi.....	448
1. Yorumun Yorumcuya Sıkı Sıkıya Bağlılığı	450
2. Birden Fazla Rakip Siyaset Teorisi ve Yorum Yönteminin Bulunması	453
3. Değerlendirme.....	458
II. ANAYASA YARGISININ SINIRI: DEMOKRATİK HUKUK DEVLETİ İLKESİ	462
A. Hukuk Devleti İlkesi.....	463
1. Amerika Birleşik Devletleri’nde Hukuk Devleti İlkesinin Bir Yönü: Due Process of Law.....	466
2. Anayasacılık ve Hukuk Devleti İlkesi	469
3. Kanun Devleti-Hukuk Devleti.....	470
4. Şekli Hukuk Devleti-Maddi Hukuk Devleti	471

İÇİNDEKİLER

5. Anayasa Yargısının Sınırları: Hukuk Devleti İlkesinin Gereklere	474
a) İnsan Haklarının Tanınması, Sağlanması ve Korunması	475
(1) İnsan Haklarının Korunmasının Aracı Olarak Bireysel Başvuru	478
b) Bütün Devlet Organlarının Hukukla Bağlı Olması	482
(1) Yürütme Erkinin Hukukla Bağlı Olması	483
(2) Yasama Erkinin Hukukla Bağlı Olması	485
(3) Yargı Erkinin Hukukla Bağlı Olması	487
(a) Askıya Alıcı Veto Yetkisi	489
c) Yargı Erkinin Bağımsızlığı	493
(1) Venedik Komisyonu'nun Yargı Bağımsızlığına İlişkin Görüşleri	494
(2) Hâkimler ve Savcılar Kurulu Başkanvekili Mehmet Yılmaz'ın Yargıya İlişkin Tesbitleri	499
d) Tabî Hâkim Güvencesi	505
e) Uluslararası Hukuka Bağlılık	507
f) Erkek Ayrılığının Sağlanmış Olması	511
g) Hukukun Genel İlkelerine Saygı	512
B. Demokrasi	518
1. Demokrasi ile Hukuk Devleti Arasındaki Gerilim	528
2. Uzlaşma: Demokratik Hukuk Devleti	531
C. Değerlendirme	534

ALTINCI BÖLÜM

ANAYASA YARGISININ SINIRLARININ AŞILMASI: YARGISAL AKTİVİZM

I. ANAYASA YARGISININ SINIRLARININ AŞILMASI: YARGISAL AKTİVİZM	545
A. Genel Olarak Yargısal Aktivizm	546
B. Karşılaştırmalı Hukukta Yargısal Aktivizme Örnek Kararlar	552
II. TÜRKİYE ANAYASA MAHKEMESİ'NİN YARGISAL AKTİVİZME ÖRNEK KARARLARI. 560	
A. Anayasa Değişikliğine İlişkin Kanunların Denetimi	563
B. Yürürlüğün Durdurulması Kararları	600
C. Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararlarının Denetimi	629
1. 367 Kararı	637

İÇİNDEKİLER

2. Anayasa Mahkemesi İçtihadından Döndü mü?	656
D. Laiklik İlkesinin Anlaşılış Biçimi	659
1. Kimi Siyasi Partilerin Laiklik Karşıtı Olduğu Gerekçesi ile Kapatılması	666
a) Anayasa Mahkemesi'nin "Adalet ve Kalkınma Partisi Kararı"	671
2. Anayasa Mahkemesi'nin Başörtüsü ile İlgili Yaklaşımı.....	679
3. Anayasa Mahkemesi'nin Katı-Militan-Monolitik Laiklik Anlayışını Terketmesi	708
4. Anayasa Mahkemesi'nin "Pardösü Kararı"	710
E. Hak ve Özgürlüklerin Korun(ma)ması İşlevi	726
1. Temel Hak ve Özgürlüklerin Sınırlandırılmasında Kullanılan Ölçütler	726
2. Düşünce ve İfade Özgürlüğü.....	734
3. Sendikal Özgürlükler	737
4. Siyasi Parti Özgürlüğü	742
a) Venedik Komisyonu'nun Türkiye'deki Siyasi Parti Yasaklarına İlişkin Görüşleri	748
5. Basın Özgürlüğü.....	755
F. Can DÜNDAR-Erdem GÜL Kararı	761
G. Twitter Kararı.....	809
H. İmzacı Öğretim Elemanları Kararı	819
İ. Kanun Hükmünde Kararnemelerle İlgili Yaklaşım	891
J. Ekonomi Siyasetlerine Müdahaleci Yaklaşım	904
K. Seçim Barajı ile İlgili Yaklaşım.....	908
L. Diğer Karar Örnekleri.....	912
III. YARGISAL AKTİVİZMİN SONUÇLARI: SİYASETİN YARGISALLAŞMASI VE HÂKİMLER HÜKÜMETİ	918
SONUÇ YERİNE	927
KAYNAKÇA	949
YAZARIN ÖZGEÇMİŞİ VE YAYINLARI.....	987

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
A.e.	Aynı Eser/Aynı Yer
A.g.e.	Adı Geçen Eser
A.g.m.	Adı Geçen Makale
AK PARTİ	Adalet ve Kalkınma Partisi
Art.	Article/Madde
AYMKD	Anayasa Mahkemesi Kararları Dergisi
Any.	Anayasa
ANAP	Anavatan Partisi
AP	Adalet Partisi
AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜSBF	Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
AÜSBFY	Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları
AYM	Anayasa Mahkemesi
BHS	Başkanlık Hükûmet Sistemi
Bkz.	Bakınız
BK	Birleşik Krallık
Bir.	Birleşim
BMM	Büyük Millet Meclisi
B.N.	Başvuru Numarası
CBK	Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
CGP	Cumhuriyetçi Güven Partisi
CHF	Cumhuriyet Halk Fırkası
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
CHS	Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi
CK	Cumhurbaşkanlığı Kararları
CKMP	Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi
CMK	Ceza Muhakemesi Kanunu
CMP	Cumhuriyetçi Millet Partisi
GPHS	Güçlendirilmiş Parlamenter Hükûmet Sistemi
XIX	

KISALTMALAR

CS	Cumhuriyet Senatosu
CY	Cumhurbaşkanlığı Yönetmelikleri
Çev.	Çeviren/Çevirenler
D.	Dönem
Der.	Derleyen
DEÜHFD	Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
DM	Danışma Meclisi
Dn.	Dipnot
DP	Demokrat Parti
DSP	Demokratik Sol Parti
DTP	Demokratik Toplum Partisi
DYP	Doğru Yol Partisi
E.	Esas Sayısı
Ed.	Editör/Editörler/Yayına Hazırlayan/Yayına Hazırlayanlar
Ed. by	Editör/Yayına Hazırlayan
Eds. by	Editörler/Yayına Hazırlayanlar
ESHİD	Eşit Haklar İçin İzleme Derneği
FAC	Federal Almanya Cumhuriyeti
FC	Fransız Cumhuriyeti
EÜHFD	Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
FİYHB	Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi/ Bildirgesi/Beyannamesi
Gazi ÜHFD	Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
GÜHFD	Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HA	Heyet-i A'yân, Meclis-i A'yân
HF	Halk Fırkası
Haz.	Yayına Hazırlayan/Yayına Hazırlayanlar
HFSAD	Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arkivi Dergisi
HM	Heyet-i Meb'ûsan, Meclis-i Meb'ûsan
HP	Hürriyet Partisi
HSK	Hâkimler ve Savcılar Kurulu

KISALTMALAR

HSYK	Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu
HU	Heyet-i Umûmî, Meclis-i Umûmî
HV	Heyet-i Vükelâ, Meclis-i Vükelâ
Iss.	Issue/Sayı
İçt.	İçtüzük/İçtüzüğü
İHAM	İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi
İHAS	İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi
İK	İspanya Krallığı
İKÜY	İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları
İT	İttihad ve Terakki
İTC	İttihad ve Terakki Cemiyeti
İÜHFİM	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İÜHFY	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları
K.	Karar Sayısı
Karş.	Karşılaştırınız
KDK	Kamu Denetçiliği Kurumu
KE	Kânûn-i Esâsî
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
K.S.	Karar Sayısı
K.T.	Karar Tarihi
LEE	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
md.	Madde
MBK	Milli Birlik Komitesi
MC	Milliyetçi Cephe
MDP	Milliyetçi Demokrasi Partisi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MGK	Milli Güvenlik Konseyi
MGKu.	Milli Güvenlik Kurulu
MGS	Milletvekili Genel Seçimi
MHP	Milliyetçi Hareket Partisi
MHS	Meclis Hükûmeti Sistemi

KISALTMALAR

MİT	Millî İstihbarat Teşkilâtı
MM	Millet Meclisi
MP	Millet Partisi
MSP	Milli Selamet Partisi
MÜHFHAD	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
No.	Numara
O.	Oturum
OHAL	Olağanüstü Hal
p.	Page/Sayfa
par.	Paragraf
pp.	Pages Part/Sayfa Arası/Sayfa Sayısı
PACE	Parliamentary Assembly of the Council of Europe
PHS	Parlamente Hükûmet Sistemi
RF	Rusya Federasyonu
R.G.	Resmî Gazete
RP	Refah Partisi
s.	Sayfa
ss.	Sayfa Sayısı/Sayfa Arası
S.	Sayı
S.S.	Sıra Sayısı
SBE	Sosyal Bilimler Enstitüsü
SCOTUS	The Supreme Court of the United States/Birleşik Devletler Yüksek Mahkemesi
SDÜHFD	Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
SHP	Sosyaldemokrat Halkçı Parti
SI	Statutory Instruments
SPK	Siyasi Partiler Kanunu
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
SÜHFD	Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
T.	Tarih
Trans. by	Çeviren/Çevirenler

KISALTMALAR

TBB	Türkiye Barolar Birliği
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TEK	Teşkilât-ı Esâsiyye Kânûnı
TEPAV	Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı
TİHEK	Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
TKP	Türkiye Köylü Partisi
TM	Temsilciler Meclisi
TODAİE	Türkiye ve Ortadođu Amme İdaresi Enstitüsü
T.V.	Takvîm-i Vekâyi
T.Y.	Baskı Tarihi Yok
v.	Versus/Karşı
Vol.	Volume/Cilt
Y.	Yıl
YBHS	Yarı Başkanlık Hükûmet Sistemi
YBHD	Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi
YHGK	Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
YKY	Yapı Kredi Yayınları
YÖK	Yükseköğretim Kurulu
YTP	Yeni Türkiye Partisi
Y.y.	Baskı Yeri Yok
Y.Y.	Yasama Yılı

KISALTMALAR
